

Dr. G.C.M. van Dijk, kenner van het culturele leven van middeleeuws Den Bosch, kruist de degen met prof. Koldewij, een andere kenner. Dat levert onze lezers altijd iets op.

In de aflevering van *Bosche Bladen* (6) 2004, nr. 1, p. 16-22 wijdt prof. dr. J. Koldewij een artikel aan 'Het Roode Privilegieboek' van de stad.

In de interessante bijdrage maakt Koldewij melding van de miniaturist 'Arnoldus Schuylen de Endo', 'De Ende' of 'De Eyndo'. Welnu, met alle respect voor de veelzijdige en accurate auteur, hier is sprake van een merkwaardige vergissing. Omdat dit soort vergissingen de kans loopt generaties lang te worden geciteerd als een nieuwe vondst – zeker als het uit wetenschappelijke gremia afkomstig is – is een rechtzetting op zijn plaats.

Bij het verschijnen van de catalogus *In Buscoducis* (1990) moest het eigenlijk al opgefallen zijn dat 'De Endo' geen Latijn kon zijn. In deze publicatie lezen we op p. 503 dat er een miniaturist was die genoemd werd: 'Arnoldus Schuylen de Eyndo / via (...)'. Het schuine streepje markeert het einde van de regel, zodat er dus gewoon gelezen moet worden: Arnoldus Schuylen de Eyndovia, ofwel Aert

Schuylen van Eindhoven!! Een kunstenaar 'De Eyndo' heeft nooit bestaan. Deze Arnoldus Schuylen of Verschuylen (Verschuyl) was geboren te Eindhoven als zoon van Gerard en werd monnik te 's-Hertogenbosch.

Hij was priester, Wilhelmië, zanger en miniaturist. Zo verrichtte hij in 1514 werk voor de Illustre Lieve Vrouwebroederschap evenals voor Mariënwater. We kennen van hem een brevier en een missaal. Ook wordt hij vermeld in het Obituarium van de Sint-Janskerk. Zijn creativiteit leidde ook tot een buitenechtelijke zoon, Henrick, geboren in 1496 en later kloosterling in het Sint-Paulusklooster te Amsterdam. Zoon Henrick genoot een lijfrent op de stad 's-Hertogenbosch van 1533 gulden. Daarmee behoorde Arnoldus tot de ongeveer 1200 priesters in 's-Hertogenbosch en de Meierij, die tussen ca. 1380 en 1600 vriendinnen en buitenechtelijke kinderen hadden. Daarnaast had hij een broer Jan, getrouwd met Jutta Willems Michiels, wier dochter Belie geboren was in 1511 en een lijfrente op de stad genoot van

1532 gulden. Als 'hoogtenor' of 'hoogconter' was Aert vele jaren werkzaam als zanger voor de Illustre Lieve Vrouwebroederschap: hij was onder de naam *heer Aert van Scoelen* vanaf 1495 in dienst van de Broederschap tot aan zijn dood op 23 juni 1533 en werd vaak 'heer Aert van Eyndoven' genoemd. Daar maakte hij kennis met het werk van de kalligraaf en miniaturist Petrus Alamire. In die lange periode was hij vijf jaar afwezig, namelijk van ca. 1498 tot 1503. Deze veelzijdige priester-artiest is begraven in de Broederschapskapel. Daarnaast kennen we nog een heer Arnoldus van Schuyl, tot ca. 1560 pastoor te Diessen, die twee natuurlijke zonen had, nl. Jan en Aerd. Latere taken van de Eindhovense familie Verschuylen vestigden zich te Grave, Haarlem en Dordrecht. In Grave stierf in 1550 een 'brueder Arnt Scuylen'. Veel van deze gegevens komen voort uit de lijfrentenadministratie van de stad: het is een demografische bron van de eerste orde voor de geschiedenis, die het verdient integraal en kritisch te worden uitgegeven.

Gedeelte van de kaart van Jacob van Deventer uit ca. 1545 waar op de Baseldonck de ruïnes van het klooster van de Wilhelmiëten staan afgebeeld. Hier is in 1515 het missaal vervaardigd dat Aert Schuylen van Eindhoven verlichtte. Kort voordat de kaart getekend werd vestigden de kloosterlingen zich in de stad bij de Windmolenberg, vlakbij de Sint Jacob (linksonder op de kaart): het Baselaarsklooster. (Naar de uitgave van de atlas van Van Deventer uit ca. 1920)

